

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce presce fóea,
să se adreseze la redac-
țiunea și Admini-
strațiunea Unirii
în
Blaș.

Anul IX.

Blaș 30 Septembre 1899.

Numérul 39.

La cestiunea autonomiei.

Cestiunea autonomiei catolice din Ungaria, în cât privesce pe Români uniți, a făcut un paș mai de parte, fórt nefavorabil pentru noi.

Operatul comisiunei de 27 esmise de congresul catolic fú supus apreșierii conferenței episcopesci convocare de primatele Ungariei și întrunite în 14 și 15 Septembre a. c. La această conferință luară parte și episcopii provinței noastre mitropolitane în frunte cu mitropolitul.

Episcopii nostri prin rostul mitropolitului declarară și de astă dată, că stau neclățiți pe lângă punctul de vedere de până acum, că adecă biserica noastră nu póte fi contopită în organismul autonomiei catolicilor de rit latin, ci-și reclamă dreptul de a se întruni în congres separat de al bisericii latine spre a-și organisa autonomia numai cu concursul clerului și poporului sêu român greco-catolic.

Fată cu această declarațiune episcopii latini au enunțat, că ei nu o pot pertracta, fiind că totă afacerea se ține de conferința congresului regnicolar, în care Români uniți să-și valideze drepturile prin reprezentanții lor.

Episcopii nostri și-au făcut așa dară datoria până în capet cu bărbăție, consciențiositate, perseveranță și tot de una consecuent cu primul paș.

Când în anul 1897 primatele pe basa hotărării preainalte a Maestății sale a dispus, ca să se alegă delegați pentru congresul catolic și din partea dieceselor noastre greco-catolice, Episcopii nostri întruniți în conferința de la 23 Iuniu 1897, nu numai au arētat primatelui, că biserica noastră după dreptul ei public garantat prin acte emanate de la factorii cei mai înalți bisericesci și de stat, nu póte alege și trimite deputați la congresul catolic, ci și la locul cel mai înalt au făcut pașii de lipsă, ca biserica noastră să se póta întruni în congres separat și propriu spre a-și organisa autonomia sa. În scopul acesta ei au înaintat prin Ministrul de culte o representațiune motivată la preainaltul tron, ca să concedă convocarea acestui congres greco-catolic, și ast fel episcopii nostri au făcut de mult pașii aceia, pe cari acum i cere, să se facă, un fruntaș mirean în numărul de la 22 Septembre al „Gazetei Transilvaniei“.

Mai târziu când s'a comunicat și episcopilor nostri operatul subcomisiunei de 27, ei și față de acest operat au declarat în primăvara anului curent, că nu se abat de la ceea ce au zis și au cerut în 1897 în scrisorile adresate primatelui și Maestății sale, tocmai cum au declarat și în conferința amintită din 14 și 15 Septembre n. c.

Acum se ivesce întrebarea, că ce este de făcut mai de parte?

Este evident, că episcopii nostri nu pot apēra drepturile noastre și în congresul catolic, care se va convoca, pe cum cetim în ziarele magiare, pe la mijlocul lui Novembre a. c., de óre ce ei nu pot, nu le este iertat, să mērgă la acel congres fără a se pune în conflict cu biserica întregă, pe care o păstoresc și a vătēma dreptul public al provinței mitropolitane ca autonomă și independentă de ori ce altă biserică catolică din Ungaria.

Dar chiar și când ar merge la acel congres — presupunere alt cum neadmisibilă, — ce ar poté ei face în număr de 4 inși față cu sutele de deputați catolici într'un congres, în care nu pot spera să fie sprijiniți nici măcar de episcopatul catolic?

Cu tóte acestea noi credem, că ar fi bine, ar fi oportun, ca acest congres și toți factorii mai înalți de stat, să scie și să afle, că întreg clerul și poporul credincios consciu de nedreptatea, ce i-se face prin operatul comisiunei de 27, este firm hotărât să-și apere drepturile sale, și că ori ce hotărēre adusă „de nobis sine nobis“ în congresul catolic, o considerăm înainte de neobligătoare și invalidă pentru noi, căreia nici o dată nu ne vom supune, căci nu ne putem supune fără a ne face tradatoriți drepturilor noastre.

Când în anul 1897 s'a convocat primul congres catolic numai pentru a indeplini unele formalități de constituire și de alegere de comisiuni, întregă

Feuilleton.

Cuvint funebreal

rostit de prof. Alesiu Viciu la mormintul prof. C. B. Groze † 21/IX 1899.

Cruda realitate! Te-ai furisat dar, o mórte, și în templul cel pacinic al muselor, ca să mai răpesci o victimă chiar de la altariul focului sacru, la care jertfia preotul cucernic, cu gest tainic, adâncit în misterul științei și l-ai răpit, ca să repeți aceea memorabilă lecțiune: „adu-ți aminte omule, că ești pulvere și pulvere te vei întórce“. Fidel misiunei sale ca vestalină dedicată profesorul Groze sta la postul sêu avēnd devisa: „buzele preotului vor păzi știința“, și tu cu mâna ta ghetósă. l-ai smuls dintre cei vii: Groze preotul piu, învățatoriul neobosit nu mai este! Pregătit conscientios cu aparatul științei de ani 28 el răspândește lumina „preot deșteptării noastre“.

O! Dumnezeu! Póte muri un bărbat trâmii a da viață generațiunilor viitoriului? Nu! . . .

Nu móre un tată, model de virtute,
Solid în caracter, modest în cuvint.

Căci lasă esemplu la mi și la sute
„În fii sēi nobili, ce-s vii monumint“. —

Apostoli causei sfinte, a deșteptării prin lumină, se nasc avēnd destinați Aurorei: să verse lumină în urma lor, — și nu mă îndoiesc, că opera lor a fost simbolisată în vechie prin mitul despre Prometeu și răpirea focului din ceri. De aceea pierderea lor lasă după sine goluri mari. Ei mor în urma legii firei; mórtea lor o plâng toți cei de bine, și totuși ei nici când nu-s morți: „Non omnis moriar“!

De trei zile voci înduioșate șoptesc cu sfielă: Groze este mort! E mort întăresc flamurele negre; e mort! vestesc clopotele cu glasuri lugubre cadentând: „Cădu lovit de sörte . . . . .“

Ochii vostri umeși aceeași repetă; pe fețele vóstre triste aceeași durere este depinsă, că a murit totată iubitoriul, preotul piu, profesorul neobosit, cetățeniul onorabil, amic nepretuit. Azi inima-i aprinsă pentru cauza progresului este rece, nu mai palpită pentru înaintarea în cultură a nēmului sêu, pentru a cărui lumină atăta s'a jertfit.

Stă la pragul eternității, — un minut și câte va glif vor coperi despuierile-i pă-

mintesci. O nesimțitoare și réci glif, cari în lăuntrul vostru veți închide iubirea și de-asupra plânsul! Mórtea cu mână nemilósă v'a aruncat între noi. Inse dacă pămintul ne desparte, iubirea ne unesc! Și chiar mórtea însași a venit să pună cununa nemuririi pe numele tēu, o neuitate coleg! A venit furtunosă și violentă, ca să smulgă din edificiul nostru cultural un factor pururea și pretutunde și în tóte înțelept, precaut și cumpetat.

De aceea în inimile noastre nu ești mort, o neuitate coleg! În mi de piepturi trăesci și trăivei de a pururea, de și

Te-ai dus pe calea sorții, pe care toți
vom merge,
Dar mórtea al tēu nume din inimă nu
ni-l șterge!

Colegi de la gimnasiu și de la tóte institutetele de învățămint, fii și superiori tēi, amici și cunoscutii, — „cunună eternă“ vom pune amintirei Tale. Bărbați de aici și din depărtare, pe cari tu l-ai format, de mână vor conduce pe fii sēi la mormintul tēu, o neuitate coleg, și-i vor învăța să onoreze pururea memoria regretatului profesor Ciriac B. Groze.

biserica greco-catolică s'a cutremurat, și cu toții am alergat la adunarea din Cluș pentru a protesta în contra unor uneltiri, cari numai le bănuiam, dar nu le cunoșteam în formă concretă.

Acum înse stăm în fața unui operat concret pregătit de cei mai distinși membrii ai congresului catolic, care pôte a obținut încuviințarea și a guvernului și a episcopatului cel puțin în bazele și principiile sale cardinale și care cu puține modificări va fi primit probabil și din partea congresului.

Acest operat calcă în picioare autonomia bisericii noastre, ignorază luptele și aspirațiunile noastre seculare, destră-mază întreaga organismul provincial al bisericii noastre, restrânge cercul de activitate al administrațiunei diecesane, și pe toți de o potrivă, pe episcopi, capitule, cler, popor, bunuri, beneficii bisericesci și instituțiuni culturale ne supune jurisdicțiunii unei corporațiuni constituite din persoane, cari nu sînt membrii ai provinței noastre bisericesci.

Pericolul este și mare și iminent. De aceea întrebăm că este-ne iertat să stăm nepăsători și că ore nu a sosit timpul, ca poporul și clerul să se întrunescă din nou în conferență spre a lua pozițiune în fața acestui pericol încă înainte de ce operatul comisiunei de 27 ar ajunge la pertractare în sinul congresului?

Etă o întrebare, cu care trebuie să se ocupe toți cari au durere de biserică.

Pentru „Gazeta“. — Articolul nostru „Ce cerem noi“ a dat prilej „Gazetei“ să ne facă unele observări, pe cari ținem a le clarifica în interesul bineînțeles al adevărului.

Privesce atunci și tu din patria cerescă asupra institutelor, la cari ai servit cu devotament, rîgăte atunci pentru înflorirea lor. Noi, ai tîi vechi elevi și dragi tovarăși, cari jalnic suspinând te-am adus la locașul de repaus, noi:

„Cât vom fi încă purtați prin lume
„De valul vieții, de-al sortii vînt,
„Vom șopti jalnic dragul tîu nume,
„Ca un adio l'al tîu mormînt!

Dormi în pace!!

„Povestea unei oarîne de oțel“.

(Continuare.)

Dar scîu și altă vrednicie, care alături cu ascultarea și cu iscusința sînt temelii puterii oștirilor, și pe care au dovedit-o oștenii noștri, mai alea dorobanților. Acosta e ținerea unui la altul.

E adevărat că e mai aproape cămașa de căt sumanul, și când ești ajuns la rîu te gîndesci întîiu la tine și apoi la alții.

Dar să te gîndesci numai la tine și te bucuri că tu scapi, primejduind pe alții și lăsându-i în strîmtore, asta nu e nici omenesce nici creștinesce.

La Plevnița s'a întîmplat în ziua luptei celei mari, că un dorobanț rînit la picior, dar încă în putere să umble schiopotînd, a dat în drum de alți doi dorobanți, cari se luptau cu mîrtea. El gîndea, că dacă l-ar duce la ambulanță în grabă, pôte și-ar veni omenii în fire.

Dacă „Gazeta“ a urmărit cu atențiune scri-sele noastre, a trebuit să scie, că articolul din cestiune l-am scris ca un fel de răspuns unui laic din „Trib. Pop.“ și eventual altora, cari s'ar afla în aceleași împrejurări. Am sulevat în dîne rînduri întrebarea, și abia după a doua întrebare ne răspunde cineva, dar și acesta cerînd lămuriri și deslușiri, ca și când nu am fi scris destul de clar, că dorim adevă să scim *dacă ar contribui și laicii cu ceva când ar fi vorba de o subvențiune a clerului propriis viribus*. În răspunsul sîu laicul numit se provocă la împrejurarea, că elementul mirean nu are drepturi în biserică, vîind priu acosta să decline ore cum și datorințele. E o teorie cam arbitrară acosta, și noi nu înțelegem cum o pôte aduce cineva de pretest, când bine scie, — saū cel puțin ar trebui să scie — că elementul laic nu a fost eschis a priori de la deprinderea anumitelor drepturi în unele afaceri de natură mixtă. Mitropolitul Vancea a fost și prelucrat un statut pentru administrarea fondurilor și averilor bisericesci și scolare prin corporațiuni compuse din o parte preoți și două din trei părți mireni. Statutul acesta l-a și supus spre desbatere și primire sinodului de la 1882, ca așa conchemându-se un congres provincial din preoți și mireni, să se pôtă pune în praxă. Se scie înse, că statutul Mitropolitului a dat prilej la discuții atît de vehemente, în cît acesta amărit în inimă a trebuit să se mulțămescă de o cam dată, pînă la timpuri mai bune, cu starea de pînă atunci. (Veți Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românesce unite, I, 165—166.)

Ast fel stînd lucrul, sîmnu de întrebare ce îl pune „Gazeta“ după cuvintele noastre, unde spunem, că laicii nu puteau fi conchemăți pînă acum în *mod legitim* la adunările bisericesci, congrese — cum să-i conchemi fără statut aprobat? — pe cum

Dar din urmă veniaū glîonțele turcesci. Zăbava era cu primejdie, el obosit și slab, ér bași-buzucii esiseră din redută ca să omore pe Români cîdnți pe del.

Ce s'o mai fi gîndit, nu scîu. Dar a apucat de gulerul hainei pe cei căduți unul dincôce și altul dincolo, și a început să-i tîrîe după el. Și-i guieraū glîonțele pe la urechi. El ar fi putut să scape, fugind ori tîrîndu-se pe brînci, dar îi era de cel doi.

În urmă l-a isbit un glonț și el cădu mort. Sanitarii l-au găsit acolo întins între cei alaiți doi, morți și ei. Și atîta de tare își înleștase mîinile în haina fîrtașilor în cît nimeni n'a fost în stare să i-le deschidă și să treibuit să taie hainele pe lângă pumnii înleștați, ca să-l pôtă descurca. Și l-au îngropat așa, cu pumnii strînși, avînd în fie care pumn câte o bucăciă de haină.

Frumosă mărturie o să aibă el pe ceea-laltă lume, în mîinile sale. Mărturie despre iubirea de-apropelul, iubirea soșilor sîi de luptă și străduința de-a sări pentru altul.

Pildă înălțătoare de inimă a fost purtarea dorobanților în răsboiū, când era vorba să nu se lase unul pe altul la rîu. V'ași pôte spune multe întîmplări, cari să stea mărturie în fața lumii, cît de alipit e Românul cu inima de soșii sîi.

Spuneaū doctorii străini, veniți de prin lume ca să vadă răsboiul, că în viața lor n'aū să uite pe dorobanții cari erau aduși de sanitari la ambulanțe. Care dorobanț cum intra în cort, se uita întîiu împrejur să vadă cine dintre ai lor e rînit. Apoi începea să întrebe de doctori, cum îi merge

și asertiunea, că articolul nostru s'a scris „fără considerațiune la dezvoltarea istorică“, sînt superflue.

Mărturisim sincer, că nu ne-am așteptat la nesce comentarii atît de răci din partea „Gazetei“. Atențiunea, ce a dat-o în timpul din urmă mișcării clerului nostru — parte prin articoli și corîspondințe proprii, parte reproducînd chiar scri-sele noastre — ne îndreptăția acum, când am sulevat o cestiune atît de vitală și de reală, la un răspuns mai binevoitor. Cum se face înse, că acum când cerem *fapte*, „Gazeta“ în loc de a răspunde *în merit*, se mărginesce la nesce observări de natură cu totul secundară?

A doua scrisore a dlui Mocsonyi. — Articolul dlui Mocsonyi despre care am făcut amintire în numărul trecut, a stîrnit o adevărată furtună în tabera gazetarilor șoviniști. Din acest prilej dl Mocsonyi, publică în „Budapester Tagblatt“ din 26 Septembrie un nou articol întitulat „Die Passivität der Rumänen“.

Estragem și noi trei alineate din remarcabilul articol.

„În fine încă un cuvînt asupra *politicei de împăcare*. Basat pe întregul trecut al activității mele, pe cît de nepretensivă, pe atît de modestă, dezvoltată pe teren politic, pot să afirm cu îndrăsnelă, că în țară nu esistă amic mai sincer pentru aplanarea pacinică a luptelor și frecărilor noastre naționale deplorabile, de cum sînt eu. Dar ar fi fățarnicie dacă ași asigura pe cineva, că m'ași pôte însufleți și pentru înfrățirea magiaro-română, *inscenată în mijlocul nisui-nțelor de unificare*.“

„E fapt, că naia statului nostru azi merge cu pânzele umflate în o direcție cu totul contrară și tocmai împintenarea pentru

cu rana lui Ion și lui Petru și lui Pavel, că sînt din satul lui și l-a vîduț cădnend. Într'un tîrdui de tot, după ce se plîngea și se tînguia de sôrtea tuturor pe cîți îi cunoșcea, într'un tîrdui se gîndea și la sine și întîndend piciorul cu osul strivit de o ghiulea, zicea înduioșat: I-a veți, domnule doctor, ce e cu piciorul meu?

Adevărat e, că dorobanții dintr'această companie erau mai toți rude între ei. Unchiul era alături cu nepotul, nașul umăr la umăr cu finul, cuserul lângă cumetru, cumnații la la un loc, dincolo la un loc doi veri, doi vecini cu casa în sat, prietini din copilărie și cunoscuți cu toții. Era frumosă ôstea dorobanților, și nicăiri în oștirile străine nu s'a întîmplat să fie o potrivire așa de fericită a oștenilor, ca la noi.

Și e lucru de înțeles, că dorobanții țineaū unul la alții mai alt fel de cît oștenii de linie, cari de cele mai multe ori erau adunați cu furca, pe cum se întîmplă pretutîndenî în oștirile de linie, unul fiind de la Răsărit și altul de la Apus.

Cu lacrimile în ochi povestea un doctor român, ce a vîduț el o dată la Grivița.

Înainte de luptă se tot plîngea un dorobanț cătră altul, mai tîner, că a visat rîu de cîte va nopți și că scie de-a bună samă că va fi ucis la luptă. Cel mai tîner îi zicea: Nu mai fi copil! făți suflet și nu te lna după visuri. Pe timpul luptei s'a întîmplat că un Harap sări cu baioneta spre dorobanțul cel ce-și visase mîrtea și era gata să-l străpungă, dar atunci dorobanțul cel tîner s'aruncă spre Harap rîsturnându-l

o energie mai mare și pentru un tempo mai repede în direcția apucată, solicitate din prilejul scrisorii mele, ne dau de nouă dovadă, că la o schimbare de direcție azi nu se mai gândescse nime.

„În ast fel de împrejurări, eu cred, că am făcut un act atât național cât și patriotic, recomandând conaționalilor mei politica de pacientă și perseveranță, în cadrele stricte ale legalității și sfătuindu-i hotărât, ca să nu arunce de la sine unica și ultima armă legală — rezistența pasivă, pe care nimenea nu li-o poate răpi.“

Legionarii noștri de la 1848/9. —

Sub acest titlu dl Silvestru Moldovan publică în doi numeri consecutivi ai „Tribunei“ (201, 202) interesantul registru al luptătorilor, cari au luat parte la lupte și atacuri în anii viforoși 1848—9. Registrul acesta, prea interesant, după cum ne spune autorul e numai un fragment din opul, ce e în pregătire. Numitul op va conține în monografie scurtă pantheonul bărbatilor noștri fruntași de la 1848.

O nouă broșură politică. — Făimosul Beksits Gusztáv a dat publicității o nouă scriere șovinistă sub titlul: „Nouăle baze ale politicii magiare, în legătură cu capacitatea de expansiune a rasei magiare și cu raporturile proprietății de pământ“. Presentând politica magiarisătoare actuală ca puțin mângâitoare, autorul propune nouă strategeme de a magiarisa cerul și pământul și toate câte sînt . . .

Propune, ca marii proprietari, să se lapede de latifundiile lor de pe șesuri și să se mute la periferii; ast fel magiarimea de pe șesuri se va înavuți, ér naționalitățile de la „granițe“ vor fi copleșite încetul cu încetul de „capacitatea de expansiune“ a

pe spate cu o isbitură din patul puscii. Într'această clipă înse, el fu isbit cu baioneta de alt Turc în spate de-asupra șelilor, și cădu fără simțiri.

Când l-au adus la ambulanțe, doctorul vădu că bietul dorobanț e pierdut, și că mare lucru de va trăi câte va ceasuri. Și spune doctorul: „Când și-a deschis ochii, m'a întrebat, trăgându-și sufletul: ce e cu dorobanțul cutare, a murit în luptă ori trăește? Întreba de cel ce visase că va muri. Eu nu sciam nimic, dar l-am răspuns că e viu și tefér — cu toate că, după scrierile de mai târziu, el era mort pe câmpul de luptă — și atunci s'a liniștit omul. Eu mor, domnule doctor, zise el, știu eu bine că mor, dar îmi pare bine că am scăpat de morțe pe bietul om, că era să-l străpungă Harapul! Eu sînt flăcău, el om însurat și are copii și era să-l rămână copiii pe drumuri. Îmi pare bine că trăiește, zise flăcăul și — muri.“

El muria, și se bucura de viața altuia, se ferecea că a mântuit cu morțe sa pe altul!

M'am întristat că doctorul nu scia să-mi spue numele acestui dorobanț. Era din Muscel, atâta scie. Vrednic a fost flăcăul acesta să fie pomenit prin toate cărțile nemeului nostru, ca vecinic să-i rămâie numele, și fapta de laudă și de pildă cât or vecii Români pe lume.

„Va urma.“

proprietarilor unguri veniți între ele. Propune mai de parte, ca moșiile eclesiastice, să se schimbe în moși de arîndă perpetuă etc.

Față cu aceste gigantice proiecte magiarisătoare, nu trebuie să ne pierdem nădejdea, nici să ne facem mult sânge rău, de ore ce nici chiar Ungurii nu îl teau în serios pe fantantul Don Quixote magiarisător. Etă, de pildă ce serie „Magyar Hirnap“ între altele:

„Și asta să fie baza politicii celei nouă dar nu în glumă, ci cu totul serios! Ore se va mai însufleți cineva pentru aceste planuri a fără de distinsul nostru publicist? Curioși așteptăm desfășurarea lucrurilor. Ca muncă suplimentară, pôte că ar succede și expropriarea lunii“.

Revista politică.

Din Patrie. Joi s'a deschis sesiunea de toamnă a parlamentului. Archipatrioții independentiști și-au propus, ca deja în prima ședință să interpeleze guvernul înaintea ordinei de zi asupra vătămărilor (?), ce le a suferit națiunea când cu desvélirea monumentului lui Hentzi și să cêră satisfacție. Alții apoi vor cere ca parlamentul să trimită delegații la serbarea, ce se va aranja în Arad cu ocaziunea aniversării a 50-a de la căderea alor câți-va honveđi în locul acela.

Austria. Fiind că la conferința tuturor partidelor din Reichsrath, ce a conchemato președintele parlamentului, Nemții nu au luat parte, din pricina că ei nu pot intra în nici o pretractare cu cabinetul actual, ministerial Thun care este al treilea în șirul ministerielor cădute pentru ordonanțele de limbă, și-a dat abdicerea. Monarchul a primit-o, dar până la constituirea noului cabinet, pe ministrii de mai înainte, l-a lăsat la locul lor.

Acum se fac fel de fel de combinațiuni cu privire la noul cabinet și la modul de a deslega nodul gordian din Austria. Mulți cred că succesorul contelui Thun va fi prințul Liechtenstein, alții speréză un guvern absolutistic, cu care înse nu ar fi indestuliiți nici Nemții nici Cehi. În cât e pentru împăcarea celor două elemente contrare se propune ca mijloc: revocarea ordonanțelor de limbă și intrarea mai multor Cehi în ministeriul venitoriu. Rêul e că, Nemții și Cehi stau pe lângă punctele lor de vedere, nevoind să concédă nimica.

Anglia. În zilele trecute s'a ținut în Londra un consiliu de ministrii în cestiunea Transwaalului. Aci, luându-se mai întâi la cunoștință răspunsul președintelui din Transwaal, s'a discutat asupra ținutei, ce va observa-o guvernul englez față de atitudinea Burilor din republica africană. Consiliul a convenit în aceea ca indigenilor din Transwaal să li se pună alte condițiuni mai grele de cât cele de până aci. Condițiunile acestea ar fi o specie de ultimatum, pe cari fiind-că indigenii le vor respinge, Anglezii vor

și considera republica de stat inamic. Dar până când Burii ar răspunde la nouăle pretensiuni, Anglezii se pregătesc de luptă. Pentru scopul acesta, au intrat în pertractări cu Portughezii, ca să le dea în arîndă sinul Delagoa unde să-și debarce soldații pe cari apoi cu ajutorul liniei ferate ușor i-ar puté străpune în Transwaal.

Manevrele acestea engleze nu sînt binevedute din partea puterilor europene și în special din partea Franței, cari în silințele Anglezilor de a ocupa Transwaalul vêd începererea planului de a uni Cairo cu extremitatea sudică a Africiei prin o serie de colonii engleze, ceea ce ar periclita interesele africane ale celorlalte puteri.

În Anglia însa-și partidul pacifist ține mai multe adunări cu ajutorul cărora cêrcă să propage idea ca diferențele dintre Transwaal și Anglia să se aplaneze pe cale diplomatică. Adunările lor înse sînt turburate din partea partidei răsboinice. Turburările acestea unii cred că ar fi puse la cale de către ministrul coloniilor Chamberlain, care fiind pentru răsboi ar vre să arete înaintea reginei și a ministrului Salisbury, că răsboiul ce eventual s'ar declara Transwaalului, a fost declarat la voința poporului.

Spania. Carliștii au abzis de agitațiunile și planurile lor contrare statului, cel puțin așa s'a exprimat zilele trecute ministrul president Silvela. Causa acestei schimbări după cum ne spune prim-ministrul spaniol ar fi împrejurarea, că în tabăra Carliștilor a intrat divergența de de păreri cu privire la adoperarea diverselor mijloce. Asta s'a putut vedé și din turburările ce s'au fost produs în țară după răsboiul cu Americanii, când Carliștii n'au făcut nici un paș pentru ajungerea scopului lor. Fiindcă Carliștii s'au fost întărit cu deosebire în Biscaya, unde produceau mai multe neînțelegeri guvernul întregă provincia a puso sub stare de asediu. Și dacă îi va succede ca să nimicéscă aci pe adicții lui Don Carlos, atunci ei pe timp mai îndelungat vor fi impotenți ca să pôtă face cava în contra guvernului, căci atunci ei și-ar perde relațiunile cu locuitorii din partea sudică a Franței, de la cari primiau până acuma sprijin material și moral, și la cari aflau asil, de câte ori erau urmăriți de guvern.

Sêrbia. Procesul intentat în contra radicalilor s'a terminat. Tribunalul militar a adus sentința. Pe baza acesteia atentatorul Knezevici e condamnat la morțe; cinci inși la 20 ani de prinsóre, opt acusați la nouă ani de temniță, și alți opt, între cari și șeful de odinioară al radicalilor, Pasic, la câte cinci ani. Cei alaiți acusați au fost declarați de nevinovați.

În aceeași zi în care s'a adus sentința, Knezevici a fost executat, ér Pasic, care înaintea tribunalului a cerut ertare de toate faptele sale antidinastice, a fost grațiat din partea regelui.

În modul acesta partidul radical din Sârbia este nimic pentru timp îndelungat. Ex-regele Milan și-a ajuns scopul, numai cât nu și-a câștigat și iubirea Sârbilor.

Statele Unite. Lipsa scirilor din insulele Filipine ne făcea să credem că doră rescuțării s'au dat plainici, când de o dată o veste sosită din Washington ne dă de scire, că rescuțării tot mai subsistă. Comandantul lor Aquinaldo a trimis zilele trecute un delegat la generalul american, care l-a adus la cunoștință, că dacă se învoiesc. Aquinaldo va trimite un ofițer cu care să tracteze despre condițiunile păcii și care să-i spună dorințele indigenilor. Generalul american Otis a și cerut îndrumări de la guvernul său din Washington, dar răspunsul ce l'a căpătat a fost, că unica condiție de împăcare este, ca Aquinaldo cu al săi să se supună fără condiții, cu atât mai virtos, că rescuțării poate voese numai să exploreze situația armatei americane. În urma acestui răspuns indigenii rescuțării vor continua cu atitudinea lor ostilă față de noii stăpâni.

Correspondințe.

Sfințirea Bisericii gr. cat. din Liget, tractul Ciacovei.

20 Sept. 1899.

Rar se întâmplă să potă cineva asista la o sârbătoare, atât de frumoasă și de înălțătoare de suflet, cum este consacrarea unei biserici prin un arhieru; și chiar de aceea cei ce au fericirea de a fi de față la un asemenea act solemn păstrează cu dragoste, timp îndelungat amintirea lui. Așa ne vom aduce aminte și noi multă vreme cu bucurie despre marșeta sârbătoare a consacrării bisericii gr. catolice din Liget, comit. Timișului, întâmplată în 20 Septembrie a. c. (sârbătorea Maicei Domnului), prin P. S. S. Dr. Demetriu Radu Episcopul Lugoșului.

Poporul din Liget și jur, care de mult aștepta cu dor sosirea zilei în care va putea să vadă sfințită frumoasa biserică și va avea fericirea de a saluta în mijlocul său pe Ilustrul Arhieru. I-a pregătit o primire grandioasă, vrednică de un Arhieru, vrednică și de un popor bun care își iubesc biserica și pe mai marii ei.

II. Sa însoțit de Reverendisimul Canonic și secretar Ioan Boros și de capelanul și diaconul Catedralei Ioan Tucu, a sosit în 19 l. c. — la gara din Jebel la orele 3 p. m. La gară aștepta un număr mare de popor de ambe confesiunile în frunte cu preoții și membrii epitropiilor, ér din partea administrației era de față protopretorele Györfi, care l'a și salutat mai întâi în numele comitatului, apoi l'a salutat parochul gr. cat. Romul Iorgovici în numele comunității bis. gr. cat. și marele proprietar Vincențiu Pop în al celei gr. or. II. Sa le-a răspuns la toți trei prin scurte dar' pătrunzătoare cuvinte.

După primire, aclamat de popor, însoțit de 30 trăsuri și un banderiu de 36 călăreți îmbrăcați în frumosul costum bănățănesc și cu cai împodobiiți cu covore frumoase și cu flori și urmat de corul gr. cat. al pluga-

rilor din Varadia s'a îndreptat spre comuna Liget trecând prin Jebel.

După 1/2 oră a sosit în capetul comunei Liget unde era ridicată o frumoasă pörtă triumfală, la care l'a salutat notariul Galfi în limba magiară și română. Apröpe de biserică era a doua pörtă triumfală unde aștepta preoțimea în ornate bisericesci. Aici dându-se jos din trăsura P. S. S. s'a îmbrăcat în mandie și camilavcă și în procesiune au mers cu toții la biserică în ușa căreia II. Sa a fost întâmpinat prin o frumoasă vorbire de cătră parochul și adm. protopopesc M. On. Corneliu Teaha, apoi a intrat în biserică și după o scurtă rugăciune P. S. S. s'a îndreptat spre locuința parochială.

La 5 ore p. m. a fost vecernie cu litie, utrenie și educerea în procesiune a sfințelor moște, cari aveau să fie depuse în piatra altariului. După servițiul divin s'a prezentat tot clerul districtual și antistia comunală.

Séra corurile plugarilor gr. cat. din Varadia și Liget însoțite de mulțime au făcut o frumoasă serenadă în onoarea înaltului öspe.

A doua zi la 9 ore s'a continuat consacrarea. P. S. S. a pontificat încunjurat de 12 preoți, și după s. Evangelie a ținut o preafrumoasă predică numărösului popor, care umplea literalmente frumoasa biserică zidită pe spelele fondului religiunei și al studiilor dar' cu concursul poporului. Cântările liturgice le-au executat cât se poate de bine corurile pomenite mai sus.

La actul cosacrării, pe lângă un popor numărös din loc și jur cu preoțimea districtuală și câțiva preoți mai din depărtare, au mai fost de față Szüry Kálmán prefectul domeniului fondului religiunei ca. reprezentant al patronului, Kabdebo vicecomitele Timișului, Mayer Károly deputat dietal, protopretorele Györfi, protopopul gr. or. Pinciu și alți onorațorii români și străini.

După actul consacrării s'au prezentat cei de mai sus și intelegința română din Jebel.

La 1 oră p. m. a fost banchet la care au luat parte vre o 50 persoane. Au tostat P. S. S. pentru Maestatea Sa Imperatul și regele; parochul local pentru II. S. Episcopul, reprezentantul patronatului și vicecomitele tot pentru Episcopul și ambilor le-a răspuns Rev. Canonic Ioan Boros; Protopopul gr. or. Pinciu pentru bunăntelegere a ambelor confesiunii și protopopul gr. cat. Nicolae Bolboca pentru aceeași bunăntelegere în viața practică în care în multe privințe datorî sîntem a merge mână în mână.

La masă a cântat musica din Timișóra.

După prânz la 4 ore, Episcopul cu totă intelegința a mers de a privit jocul Rugei și al frumosului dans național „Călușeriul“ jucat cu multă desteritate de cătră 12 tineri voicici. Apoi episcopul a făcut vizite pe la inteleginții și țărenii mai de frunte din Liget Jebel și Szilárdháza.

La 10 ore séra a fost concertul ambelor coruri mai sus pomenite. Programul ales și bogat a fost executat förte bine. Atât coriștii, cari erau toți plugarii, cât și conducătorii lor, merită laudă. După concert a urmat dansul vesel și animat până în zori.

În ziua următoare P. S. S. Episcopul s'a depărtat petrecut fiind de 12 trăsuri și banderiu de călăreți până la apropiata gară Saag și s'a reîntors la reședința sa însoțit

de urările tuturor, ca bunul Dzeu să-i lungescă firul vieții ca să mai potă îndeplini ast fel de acte solemne cari deșteptă, însuflețesc și mângăe bietul popor, care putem zice că astăzi nu mai află mângăere decât în biserică.

Fraesens.

Adunarea generală a Reuniunii învătătorilor archidieceșani.

— raport special. —

Pe Vineri în 22 crt. a fost conchiemată la Blaș I adunare generală a Reuniunii învătătorilor archidieceșani.

Nu mai e de trebuință să relevăm importanța cea mare a ästor felii de Reuniuni special la noi la Români. Poporul nostru nici acum n'a ajuns să cunoască și prețuiescă după adevăratul său merit munca pe care învătăorii trebuie să o desvölte pentru cultura poporului. Și trebuie să ai tăria unui adevărat învătător pentru ca în fața indiferentismului ce-ți arată poporul, să ai totuși curagiul și bărbăția de a lucra pe acest teren și respective de a te angaja pe cariera învătătorescă.

Să ne înțelegem bine. Mai de mult — e ceva de obște cunoscut — intrau mai ales la preparandie tinerii cari vedeau, că facultățile lor spirituale nu le conced să se fericească pe alte cariere. Astăzi lucrurile s'au schimbat. Acum, partea cea mai însemnată a celor ce se dedică carierei învătătoresci o fac acești fie pentru că simt vocațiune spre acesta, fie pentru că starea materială a părinților lor nu le dă mâna să o ducă mai departe, fie pentru că după câți va ani de scölä sînt aproximativ destul de bine salariați în raport cu stările materiale a le poporului și cu priceperea lui pentru ast-fel de ocupațiuni. Cu toate acestea, sau chiar pentru aceea și sporul ce se așteptă de la învătător e mai mare ca în trecut. Și dacă Reuniunile acestea nici n'ar avé altă chemare de cât că încurajază pe învătăorii pe această cale anevoioasă, să le dea sfaturi, cari să le ușureze sarcinile destul de grele și să le servescă cu lumina de lipsă în întunerecul în care adese au se orbece, ele ar fi destul de trebuincioase. Ce să zicem atunci, când scopul ce ele îl urmăresc e cu mult mai feliurit și mai mare însemnatate?

La noi Reuniunea învătătorilor archidieceșani nu s'a înființat de cât de câți va ani. După adunarea de constituire n'a mai putut ține nici o adunare de ore ce se aștepta rezolvirea unei cestiuni de mare însemnatate pentru învătăorii: era cestia diurnelor și a speselor de călătorie. Și dacă acum după doi ani s'a ținut întâia adunare generală, s'a făcut nu pentru că doră afacerea acesta ar fi rezolvită, ci pentru că s'au lătit vorbe, că biroul respective comitetul central n'ar lucra nimic.

Am anunțat și noi convocarea acestei adunări și a vestit'o și alte foi. S'ar fi așteptat acum ca toți cei ce erau nedumeriiți, toți cei cu zel și atragere față de reuniune să se presinte și să lucre împreună cu toți la ridicarea statului învătătoresc.

Durere! la adunare n'au luat parte de cât un număr restrins de membrii esteri (42), din câte va districte protopopesci n'a fost

niel un delegat. Aū mai fost de față Rev. Dn Canonic *Dr. Bunea*, inspect. scol. *Dr. Szabo M.*, preoții *Szmigelski* din Sâncel și *Lita* din Iclod.

Deschidând adunarea președintele *George Muntean*, directorul preparandiei, în o vorbire mai lungă arată importanța și necesitatea instrucțiunii populare și de aci marele rol al învățătorilor pentru propunerea culturii.

Notariul *II Nic. Pop*, prezintă raportul comitetului central din care estragem următoarele date: Reuniunea are 14 membrii fondatori, 450. ordinari și 88. ajutători, total 552, cari sînt împărțiți în cele 26 despărțăminte, după tractele protopopesci. Unde sînt puține școlile confesionale s'au contras despărțămintele. Tr. Coșocna nu s'a constituit încă în despărțămînt. Ședințe a ținut comitetul central până acum trei. În cari a desbătut principalele afaceri ale Reuniunii, ca buna oră: cestiunea diurnelor, pregătirea regulamentelor de lipsă, edarea „Foiș scolastice“, convocarea adunării generale ș. a. Despre activitatea despărțămintelor raportul se exprimă favorabil, de și nu spune, că ce au lucrat în special.

Raportul se ia spre scire.

Urmază raportul cassarului prezentat de *A. P. Bota*, prof. prepar. Din acest raport aflăm că în primii doi ani Reuniunea a putut aduna o avere de aproape 1000 fl. plus toate cheltuielile de aranjare. Special cassarul raportază, că de la membrii din despărțăminte a intrat ca taxe în acești doi ani suma de fl 729.10 cr. suma e mică, când ne gândim la numărul cel mare al învățătorilor din archidieceasă și taxa așa mică de 2 fl. Dar necasul mai stă și în aceea că din unele despărțăminte n'au incurs nici un crucer și încă din despărțăminte de cele puternice. S'a ales o comisiune de trei care să se declare față de acest raport.

Ar fi urmat raportul bibliotecarului, dar s'a lăsat, fie pentru că fostul titular s'a depărtat de aci, fie pentru că reuniunea n'are încă nici o carte.

Proiectele de regulament pentru adunările generale ale Reuniunii, pentru afacerile interne ale despărțămintelor și a comitetului central, încă s'au dat toate unei comisiuni de 5. ca să le revadă.

Comitetul central prezintă apoi temele pedagogice din cari două au să fie tractate în viitoarea adunare generală. Se predau și acestea spre alegere unei comisiuni de 5.

Membrul *Elie Căușean*, învățător în Aghirbiciu cetesce propunerea prezentată la timp referitoare la înființarea unui fond din care să se ajute copiii învățătorilor. După o discuțiune mai îndelungată se decide, ca propunerea să se dea spre pertractare comitetului central care la venițoarea adunare are să se pronunțe asupra ei.

Redactorul *Ioan F. Negruș* prezintă un scurt raport despre „Foiș școlastică“. Darea de samă e destul de tristă, ea arată, că învățătorii cari au solicitat așa de a dese și cu atîta insistință edarea unei foi, ca organ pedagogic, acum întărzie cu achitarea abonamentelor. Asupra acestei teme s'a încins o viață și îndelungată discuție. În discuția această au eșit la ivelă 2 curente: unul care îmbrățișează cu dragoste foia, conlucră după putere la ridicarea și susținerea ei și și plătesce din al său prețul de abonament destul de neînsemnat. Al doilea

curent, care ar primi foia dar ar aștepta ca ei să nu jertfescă nimic pentru susținerea ei. S'a hotărît în fine, ca foia să se edee și mai de parte și învățătorii abonați să grăbescă a o plăti.

După acestea inspectorul școl. din comitatul Alba inf. *Dr. Szabo* salută și din a sa parte adunarea, regretă, că nu pôte să-și exprime românesc așa bine cum ar dori ceea ce simte, vorbește deci unguresec. Spune, că e pus să inspecționeze școlile din acest comitat aproape întreg românesc. Și nu și-ar împlini consciențios, cum vre el, chemarea sa, dacă ar negriji de școlile românesce. Să i se credă, că el păstrează față de învățătorii cea mai sinceră dragoste și alipire, și tot de una e gata cu cea mai mare prevenire a da mână de ajutor învățătorilor, ori de câte ori acestia se adresează la el. Și mai mult, îi rogă chiar, să se adreseze la el tot de una de câte ori au ceva. După însă-și chemarea sa, el nu vre să se pună în conflict cu nici o confesiune cu nici o naționalitate ci dorește sincer și lucră și din a sa parte cu toate puterile pentru luminarea și învățarea poporului.

Vorbirea această a fost viū aclamată de cei preșenți.

În legătură presidiul recomandă cartea dlui *Szabo* despre datorințele și drepturile învățătorilor și spune, că dl autor a luat dispoziții ca ea să se preluere și în românesc.

Închidându-se ședința I. a urmat masă comună la „Univers“ unde s'au rostit și câte va toaste.

După amezii a urmat ședința II. care s'a ocupat mai ales cu referadele comisiunilor alese înainte de amezii.

Comisiunea pentru raportul cassarului, prin referentul său *Ioan Marian* propune aprobarea rațiunilor și darea absoluturului. Asemenea aprobă cu mici modificări cele trei regulamente și se decide tipărirea lor pe speșele reuniunii. Dintre temele pedagogice se aleg aceste trei: 1) *Mijlocele prin cari s'ar puté atrage poporul la școlă*, 2) *Cum își pôte câștiga și susține învățătorul autoritatea?* și a 3) *Cum să educăm în spirit religios?* Modul cum are să se facă concursul, condițiunile ș. c. se lasă biroului.

În legătură membrul *Negruș* propune ca cea mai bună temă să fie premiată cu 20, a doua cu 15 și a treia cu 10 corone.

Se alege apoi de bibliotecar prof. *Ioan Rațiu* și se încredințază biroul cu înființarea bibliotecii atît de necesare.

Și de data această vine pe tapet cestiunea diurnelor și a speselor de călătorie la adunările generale și se lasă comitetului central să facă pașii de lipsă la Preaven. Consistoriū rugându-se pentru terminarea acestei cestiuni de mare însemnătate pentru învățătorii.

Ar fi bine ca și până la finalisarea cestiunii acesteia, pentru adunările generale să se facă învățătorilor toate inlesnirile posibile, esoperându-se bilete de jumătate pe căile ferate, cum se face la alte societăți și reuniuni, ér aci în Blaș pregătindu-li-se cuartire pe ziua adunării.

Se mai alege apoi o comisiune de verificare și se închide adunarea.

Raportor.

Noutăți.

Sinodul. După informațiunile ce avem, sinodul se va convoca pe ziua de 21 Noiembre n. 1899, și zilele următoare.

Întru mărirea lui Dumnezeu. *Ana Muntean*, maritată *Zamă Șofron* din Diomal, în semn de pietate cătră biserica din comuna ei natală *Gârbova* de jos, a dăruit sfintei noastre biserici un ornat preotesce, pentru morți, în preț de 24 fl. v. a. Asemenea mai multe mueri de aici au colectat 30 fl. v. a. pentru a se picta pe plafonul bisericii celei de nou edificate iconele s. Treimi, a Domnului Nostru *Isus Christos* și a Preacuratei *Vergure Maria*. Dumnezeu să le respălătescă cu darurile sale ceresei. *Gârbova* de jos la 27 Sept. 1899. *Simion Marcu* paroch gr. cat.

Pentru tricolor. După cum aflăm din „*Tribuna*“, cei nouă tineri din *Seliște*, cari au jucat „*călușeria*“ cu ocaziunea serbărilor „*adunării*“ pentru fond de teatru român, sînt citați la judecătoria cercuala pe 27 Octobree acusați fiind cu „*állam elleni kihágás*“. De sine înțeles, că acusa „*állam elleni kihágás*“ nu pôte fi alt ceva, de cât purtarea tricoului român.

O biserică parochială scumpă. Dumineca trecută s'a sevêrsit sfîntirea bisericii rom.-catolice din *Borșod-Mezőkeresztés*. Biserica s'a zidit pe speșele canonicului din *Agria* *Dr. Kozma Károly* și a costat 150.000 fl.

Dare de samă. Cu ocaziunea petrecerii din *Sasari*, ce s'a aranjat de cătră reuniunea învățătorilor gr. cat. din *A. Diaconatul Sătmăruului*, au incurs 233 fl. 60 cr. Din această sumă subtrăgându-se speșele de 213 fl. 9 cr. rezultă un venit curat de 20 fl. 60 cr., care s'a și predat la locul destinațiunei sale. Tot o dată se aduc sincere mulțămite tuturor acelor. cari au sprijinit petrecerea cu concursul lor fie moral, fie material.

Veste despre Andrée. Ziarele din *Petersburg* vestesc, că acolo s'a prins zilele trecute un porumb, care avea la piciorul stîng legată o țiduliță cu inscripția: „*Le pôle du Nord est découvert. Tout va bien. Andrée*“ (*Polul nordic e descoperit. Totul e bine. Andrée*). Țidulița a fost predată căpitanului orașenesc *Kleigelo*. Va fi ér vre o glumă?

Cutremur de pămînt. Se telegrafază din *Calcutta*, că Duminecă noștea a fost în *Bardsiling* un puternic cutremur de pămînt urmat de surparea unui deal și de plôie torrențială. Aprôpe 200 de ómeni au fost uciși parte de surparea pămîntului, parte de eșirea apelor.

Un Român uriaș. Cetim în „*Lumina Satelor*“, că în *București* a fost în timpul din urmă un tîner cu numele *Marin Grecenu* în vrîsta de 19 ani, care are o înălțime de 2 metri 33 cm. grosimea de peste piept e de 1 m. 41 cm. ér greutatea de 186½ kgr. Hrana sa zilnică constă din 5 kgr. pîne, 3 kgr. friptură, 11 porții mîncare. Têranul e născut în comuna *Gostin*, jud. *Vlașca*.

Revisuirea procesului lui Isus Nazarinénu. Jidovii din *Odessa* au ținut zilele trecute o adunare, în care s'au ocupat în deosebi cu cestiunea *Dreyfuss*. Cu această ocaziune un tîner a ținut un lung discurs, în care a căutat să documenteze, că triumful jidovilor în afacerea revisuirei procesului căpitanului *Dreyfuss*, le impune jidovilor datorința irevocabilă de a se gândi serios asupra unei nedrepte sentințe de mörte pronunțată acum 1866 ani și prin urmare de a revisui procesul lui *Isus Nazarinénu*. De și Jidovii ortodoxi au combătut vehement pe orator, ideile acestuia au produs atîta însuflețire mai ales în generațiunea mai tîneră, în cât la moment s'a constituit o societate specială cu scopul de a se ocupa mai serios cu noua idee, adoptând numele de „*revisiuniști*“ spre deosebire de cei alaiți.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operele lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

Unde cântă vre un poet cu accente mai divine un act de atâta însemnătate cum a fost proclamarea libertății națiunii române? Unde sărbători vre un poet în poezia sa o zi atât de înălțătoare din istoria sa cum a sărbătorit Murășan ziua de 15 Maiu 1848? Nu mai e poetul cel vechiu aci, nu mai grăesce din el Românul apăsător, amărit și dus până la desperare, ci Românul afirmat de liber în țară liberă, de sine stătător, cu energie străbună în brațele sale vinjose, cu bucurie nesimțită încă până atunci în sufletul său și cu firmă speranță, că în viitor mai mult nu va fi robit:

Măreț-I serbarea, când frații de-un sânge,
Se lăgă între sine prin viă jurămint
A nu lăsa pradă, și nici a se 'nfrânge
Mărirea străbună și dreptul cuvint.

Aci o rupe poetul cu trecutul plin de suferințe:

De astăzi blăstemul contras din vechime,
S'a șters ca și umbra, ca norii prin vint.

Acastă zi e culmea, de aci în colo are să răsare româncea glorioasă în vechiul ei pământ.

De aci în colo poetul cântă libertatea, inima sa e plină de speranță, care-l nutrește și înflăcăreză, de aci înainte pe lira sa numai libertatea află acorduri sonore.

Bărnuț cu oratoria sa, Murășan cu lira sa farmecătoare, inspiră curaj în mi și mi de „betrâni, bărbați, junți, tineri, din munți și din câmpii“, ca să se lupte pentru depunerea jugului sclaviei, ce secolii de a rindul l-au purtat; îi îndemna la luptă în locul glorios pentru libertate și independență.

„Deșteptă-te Române! din somnul cel de morțe“, — resună versul poetului în divina sa inspirațiune, și răsunaetul său puternic străbate munți și văi, ajunge până în cele mai îndepărtate colțuri locuite de Români, chemând pe mic și mare la o nouă viață:

Acum ori nici o dată croesce-ți altă sorțe,
La carea să se 'nchine și crușii tui dușmanii!

„Cum e timpul, așa e și poetul — zice Aron Densușan, — el nu mai desperază. Inima lui s'aprinde la sunetul tocsinului; pune la o parte lira cu tonurile ei une ori blânde, melancolice, alte ori aspre și discordante, Iea buciumul și strigă: Deșteptă-te Române! Desperațiunea dispare și speranța începe a lumina și a încălzi, a înălța inimile.“¹⁾

E vorbă de Resunet!

El este cântecul nostru național, care îl cunoșcem cu toții; care ne entusiasmază pe toți; care îl cântăm cu aceeași însuflețire, cu care Francezii cântă Marseileza, sau Germanii Paza Rinului.

În strofa 1-ă aflăm o apostrofă scurtă, dar energică, emoționătoare și poetică, deșteptarea Românului:

Deșteptă-te Române din somnul cel de morțe,
În care te adănciră barbarii de tirani.

¹⁾ Ar. Densușan: Cercetări Literare; Vol. I, pag. 129.

Căci a sosit timpul așteptat, timpul libertății, când Românul trebuie să se folosescă de ocaziune și să-și croescă altă sorțe, „la carea să se 'nchine și crușii tui dușmanii“.

Apoi pentru ca cu atât mai mare să fie însuflețirea Românilor, în strofa a 2-a le reamintesc gloria străbună și originea lor română:

Acum ori nici o dată, să dăm dovești la lume,
Că 'n ăste mână mai curge un sânge de
Roman,
Și că 'n a noastre pepturi păstrăm cu fală-un
nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

În strofa a 3-a „stați ca brații 'n munte voinici sute de mi“ gata de a intra în luptă.

Un glas ei mai așteptă și sar ca lupii 'n
stînă,
Betrâni, bărbați, junți, tineri, din munți și din
câmpii.

În a 4-a strofă se continuă ideea:

Viață 'n libertate ori morțe strigăm toți!

În a 5-a strofă în fața pismei orbe, a reușit și a neunirei, ce îi nimiciră pe Români la Milcov și Carpați, pune virtutea generațiunii din 1848:

Dar noi pătrunși la suflet de sfinta libertate
Jurăm, că vom da mâna să fim pururea frații!

În a 6-a strofă îndemna să se lupte pentru patrie, carea a rămas veduvă după Mihai cel Mare, și carea pretinde ajutor de la fiii săi, blăstemând cu lacrimi în ochi, pe cei trădători.

În a 7-a exclamă:

De fulgere să piară, de trăsnet și pucioasă,
Ori care s'ar retrage din gloriosul loc,
Când patria sa mamă, cu inimă duiosă
Va cere ca să trecem prin sabie și foc!

În a 8-a poetul revocă plăgile fatale ale semilunei și ale cuntei, carea vre să ne despoe de vetrele străbune,

Dar martor ni-e Domnul, că vii nu o primim!

În a 9-a, la încercarea crușilor de a ne răpi limba, răspunde din sufletul nostru că „morți numai o dăm!“

În a 10-a îndemna la unire și la protestare pentru furarea Dunării:

Români din patru unghiuri, acum ori nici o dată,

Uniți-vă în cuget, uniți-vă 'n simțiri!
Strigați în lumea largă, că Dunarea-i furată,
Prin intrigă și silă, viclene uneltiri!

În a 11-a apostrofază preoțiunea, să se pună în fruntea poporului:

Preoți, cu crucea 'n frunte, căci oștea e
creștină,
Devisa-i libertate și scopul ei prea sfint!

Er noi

Murim mai bine 'n lupte cu glorie deplină,
De cât să fim sclavi ăra-și în vechiul nost
pământ!

E imposibil a descrie sentimentele entusiastice și ideile înălțătoare din acest Resunet, care te farmecă de tot cu sublimitatea puterilor sale și te înalță din sfera de toate zilele către ceri, în regiuni necunoscente, unde toate-s drepte și curate ca înseși razele soarelui.

Etă cum se exprimă doi scriitori distinși ai nostri despre acest Resunet:

„Programa națională, testamentul sfint al apostolilor nostri și evanghelia națională s'a scris cu litere de aur în Resunet cântat de națiunea întregă.“ — zice Iosif Vulcan. — „Cetiți acele cuvinte sacre — continuă el, — și veți admira în acele pe filosoful escelinte, pe diplomatul mare, pe sacerdotile altarului sfint al libertății și mai pe sus de toate, pe geniul deșteptător și mângăitor al națiunii amorțite sub sclăvia îndelungată, . . . toate cuvintele acele esprimă înțelepciune adencă, patriotism curat, amor sacru și deșteptă credință într'un viitor fericit și glorios.“¹⁾

„Acest admirabil și neasemenat cântec zice Aron Densușan, — în un cadru restrins împreună tot, ce a existat mare în bine și în rău, în fericire și în nefericire, în viața noastră; toți Români, toate credințele și aspirațiunile lor, plângerile sorții lor, ca și resunetele de eroism, blăstemul tirăniei, ca și numai îndumnezeirea libertății sînt descrise cu atâta strălucire, cu atâta vigore și sbor, în cât se pare, că la creațiunea acestui cântec serafimii l-au dat poetului condeiul din aripa lor de foc. — În acest cântec este revărsat un spirit biblic, o gravitate profetică. Aici nu mai vorbesce poetul acela, care ne certă blând pentru trecut și care ne strigă să ne deșteptăm, să ne ridicăm din patru unghiuri și să ne unim în cuget și în simțiri; nu, el numai este poet, după înțelesul de azi, el este un trimis al Provedinții. Nimic nu se află în acest cântec, ce ar fi de prisos ori de a două mână. Ori ce cuvint este o schintee, ori ce expresiune un torente electric. Dacă mi-ar fi permis a mă servi de o imagine parabolică, așa zice că acest cântec este un corp, în care totul este cap și inimă și prin urmare nu poți înstrăina nimic fără să distrugi totul.“²⁾

(Va urma.)

Prof. Ioan Raț.

Christos ori Muhamed.

Istorisire de călătorie
de

Carol May.

(Continuare.)

Acum mă îndreptăi de-a dreptul către Moslim întrebându-l, cum îl chemă. Înbrăcămintea lui consta din cămașe, ciocri și peptari; toate cele alalte le perduse în furtună pe vremea naufragiului; picioarele îi erau голе și capul lui cel tuns era descoperit, și așa Moslimii nu se arată înaintea nimenuia. El cu toate acestea se aședase pe bancă alături cu noi și-și luase o ținută, ca și cum el ar fi stăpânul năii noastre. Îmi căută, să-mi repecte întrebarea și numai acuma îmi răspunde:

„E dora la Francii obicei, să scriescă pe loc numele ospelui? Cât de mult lipsesc creștinilor curtenia!“

„Eă rostisem întrebarea în chipul cel mai curtenet. Legea m'a silit, să o rostesc. Toate

¹⁾ Ios. Vulcan: Panteonul Român; pag. 14.

²⁾ Aron Densușan: Cercetări Literare; vol. I, pag. 131.

cele ce se întâmplă pe nae, aă, să se scrie în cărțile năii."

"În dată?"

"Da."

"Și numele meu?"

"A bună samă."

"Scrie dar Ibrahim."

"Și încă cum?"

"Alt ceva nimica."

"Poziția și patria ta?"

"Eă trăesc din proprietatea mea și locnesc în Tunis."

"Asta va fi de ajuns."

"Așa dară de acum înainte dă-mi pace!"

Asta o zise în chip aspru și foarte refuzătorie. Eă continuă în chip liniștit:

"Bunătatea ta îmi va permite, să mai cer o deslușire. Tu ai fost în Marseille?"

"Da."

"Cercetat-ai acolo grădina zoologică?"

"Nu."

"Nu ai pățit cu luntrița o nenorocire între castelul If și între Port de la Joliette?"

"Nu știu nimica despre lucrul acesta."

"Doră nu-ți aduci a minte nici de aceea, că m'ai vădut acolo?"

"Nu te-am vădut încă nici o dată; nu te cunosc și nici nu doresc, să fac cunoștința unui creștin."

"Asta să ne-o fi spus mai curând; atunci te-am fi lăsat pe vrac."

"Allah îmi va ierta atingerea cu necredincioșii; el e mare, și Muhamed e profetul lui. Dacă mă veți fi dus în Tunis, voi peregina la sfântul Keruan, pentru ca să fiu érašî curat."

Keruan sau Kairvan e o cetate în Tunis, în carea nu se dă voce nici unui nemuhamedan, să între. Moschea Okba de acolo e cea mai sfântă în statele Berberilor, și într'însa e înmormintat El Vaib, prietinel și soțul lui Muhamed.

Deja voiam, să-l părăsesc, când îmi mai zise:

"Îmi vei ceda caiuta și-mi vei da carne, făină, finice și apă, cari nu le-a atins nici un necredincios. Voi, să locnesc osebit, pentru ca să fiu scutit de ochii voștri, căci privirile creștinilor spurcă trupul dreptului."

Aveam ére, să rîd de omul acesta, orî doră să-l fac, să simțescă încă o dată mâna mea? Nici una, nici alta. Spre a rîde eram cu mult prea iritat, érá mâna mi-o prețuiam cu mult mai tare, de cât să-l bat cu ea. De aceea îi răspunsei în chip foarte prietinos:

"De cum va nu vei, să te aruncăm în mare, îndestulește-te cu locul, pe care șeđi acuma. Doră însu-ți și-l ai ales. Măncarea și beutura o vei primi împreună cu matrosii, căroră ai, să le mulțămesci, că mai trăesci. Cel scăpat nu are, să se socotescă de mai bun și mai înalt, de cum este acela, care l-a scăpat."

Când auđi acestea, îi flăcărara ochii, și ca și cum aș fi fost un căne, îmi strigă:

"Cine m'a scăpat? Spune mi-o! Când atirnam preste ape, am strigat: Sa'id'ni Ia nebi, Ia Muhamed! 1) Atuncia v'a trimis pe voi, pentru ca să vă împărtășescă grația de a-mi întinde mâna."

"De ce nu ți-a trimis Moslimii?"

1) Scapă-mă, o profetule, o Muhamed!

"Pentru că nu aă fost Moslimii în apropiare."

"Ast fel Isusul nostru, pe carele l-ai hilit, e mai puternic de cât el, căci Isus ne-a adus în apropiarea voastră. Am gătat-o împreună și sper. că pentru tot de una?"

"Încă nu. Tu te duci la Tunis, și eă locnesc acolo. Ne mai întilnim! Érá acuma îmi vei da ére ce, cu ce să-mi coper goli-ciunea capului și a picioarelor."

Omul acesta era chiar sfruntat. Cu aceea-și răsufare, cu care mă vătéma și mă amenința, cu aceea-și răsufare cerea serviții prietinesci și încă în ce ton! De aceea îi resolvi cererea zicându-i:

"Asta nu pot, să o fac, de ére ce ai susținut, că te spurcă, orî ce vine din mâna vre unui creștin."

"Vei doră, să debarc în Tunis cu capul descoperit?"

"Nu. Îți voi fi milostiv și voi respecta credința ta, carea te oprește, să areți altora capul descoperit. Vei primi o învălitoare, éta asta, ea e doră proprietatea ta."

Vădusem, că Turnerstick poruncise, să se aducă burnusul cel alb. Acesta îi dădu Moslimului. El îl luă, fără ca să schimbe vre o trăsătură a feței sale, și zise:

"Asta e haîna unui credincios, îmi e permis, să o primesc. Încălțăminte îmi va împrumuta unul din cești doi matrosi. Dară sufletul têu și viața ta fie ca fumul de foc, care se perde, fără ca să se mai întórcă!"

Căpitanul o păți în tocmai ca și mine. Dacă îi tradusei tóte, cele ce grăiserăm, el nu știu, ce să facă, să arunce pe omul acesta în mare, orî numai să ridă de el. Era pe deplin învoit cu tóte cele ce hotărisem eă. Mișelului sfruntat îi căută, să renunțe la caiută; dară el nu ceru nici mâncare nici beutura. Rupse burnusul și o jumătate a lui și-o înfășură în jurul capului. Picioarele și-le viri în încălțăminte, cari le împrumută de la unul din cei doi matrosi. Ele erau scălciate și abia puteau, să se numescă măcar pantofi. Așa ședea el oblu și nemișcat pe locul sêu și privia țință în depărtare, la părere nepăsătorii de tóte, cele ce se întâmplau în jur de el.

Din clipa, în care scăpații sosiseră pe naea noastră, noi călătoriserăm din nou cu tóte vintrelele întinse. În dată după mézá zi încunjurarăm promontoriul Sihdi Ali, și cu puțin înainte de sară trecuserăm deja pe lângă Cap Carthago și ne vădurarăm înaintea portului de Goletta, carea e suburbiul Tunisului. Cu puțin după aceea aruncarăm anghira în portul comercial de Tunis, carele se află în laturea de mézá zi a portului de răsboi. Acum se mișcă Moslimul întâia dată. El veni la Turnerstick și la mine, și arătând spre cei doi matrosi porunci:

"Veți merge în dată cu ómenii aceștia la consulul vostru și veți adeveri, că brigga a suferit naufragii și a perit! Consulul va subscrie documentul."

Acum îi pusei mâna pe umeri și-i zisei:

"Și ce vei face tu într'aceea?"

"Voi debarca."

"Socotesci, că-ți vom da voce, să o faci?"

"Că-mi veți da voce? Voi nu aveți, să-mi dați voce spre nimica și să-mi oprîți nimica. Voi sinteți aci străini, și eă sînt stăpânul."

"Întors! Tu te afli pe naea acésta; tu ești străin, și noi sîntem stăpâni. Avem dreptul cel mai deplin, să te deținem aci ca pe un ucigaș, până când consuli nostri vor fi luat măsurile sale. Orî doră încă și acuma ești așa de laș, să negi, că ai pușcat asupra mea?"

Un suris nespus de falnic și sumeț lunecă preste fața lui, în vreme ce îmi răspunse:

"Eă laș? Vermilor! Da, eă am pușcat asupra ta și o voi face din nou, dacă vei îndrăzni, să dai față cu mine. Acuma deține-mă! Îți spun, că am numai, să-mi înalt glasul, și vor grăbi aci o sută de ómeni, ca să mă petrecă de aci între onoruri. Încă nu știu, cine sînt, și vai ție, când mă vei cunosce!"

"Auleo! Eă te cunosc. În dată am știut, că nu mi-ai spus adevărata ta poziție și adevărata têu nume. Fi, orî cine ai voi, noi nu ne temem de tine. Dacă am voi, să te deținem, suta ta de ómeni nu ar puté, să ne împedece. Noi am avut alt fel de ómeni înaintea noastră și le-am însuflat respect. Dară noi sîntem creștini, și credința noastră ne poruncesce, să facem bine chiar și vrășmașilor nostri. De aceea vom să-ți iertăm atentatul și să te lăsăm, să mergi în pace. Poți, să te duci!"

"Da, sinteți creștini," rise el hulitorii, "creștini, cari se rógă pentru un om, numai după ce l-a sfășiat pantera. Învătura voastră e vrednică de ris, și credința voastră e deșértă. Preoții voștri vestesc neadevărul, și voi credeți, ceea ce vă spun ei. Vă desprețuesc și vă voi strivi cu picioarele, dacă veți îndrăzni, să mai dați față cu mine!"

Înălțând drepta ca spre jurămint debarcă rostind amenințarea acésta. —

III.

Tempora mutantur, et homines populi-que mutantur in illis. Adevărul acestei sentențe îl recunoște omul, în dată ce-și pune piciorul pe pămîntul Africeii de mézá nópte. Încă nu a trecut multă vreme, de când popórele marine ale Europei trémurau încă de felucele pirate ale statelor Berberilor. Pe civii națiunilor civilizate îi despoia și-i ucidea orî îi duceau fără leac de milă în sclăvie pe viață. Pe atunci nu esista alt ajutorii a fară de al răscurpărili cu sume foarte mari de bani. Pe atunci semiluna se opunea crucii, și beinl său deinl unei țerișore de pirai își bătea joc de principii și regii puternici, cari scoteau din pămînt ostiri, pentru ca — să se răsboescă unul asupra altuia.

Cât de mult s'a schimbat lucrurile acestea după un timp așa de scurt! Marocul bolesce de bolă uscată. Depre Tripolis nici nu se grăesce. Din Algeria aă scos dracii cu fum de prav de pușcă, și Franța și-a pus acum mâna și pe Tunis. Acolo înaintéza civilizația franceză cu pași uriași. Doră aă aședat deja și șine de fer, așa că fluierătura locomotivei intrerupe pe mueddin, când de pe înaltul minareh chémă pe credincioși la rugăciune.

Și Tunisul cu tóte acestea e încă și acuma mai oriental de cât Algeria și chiar și de cât Cahira. Asta o bagli de samă, numai după ce ai pătruns în lăuntru cetății.

Înainte de cetăți, la port, pe călătorii îl primesc mai întâi oficialii de dogană, cari nu sînt prea severi, ci la vederea unui orî cător va franci nu pot, să nu se lase a se cuprinde de o emoțiune umană. Europenii grijescă-se apoi de hamali, cari dau năvală asupra lui și asupra bagajului lui, și porțe grije, să ajungă cât mai lute în Hotel de Orient ori în Hotel de France. Acolo adevărat că a rare ori află mîncare bună și pat curat, dară primesce ori cînd deslușire binevoitoare, dacă scie, ce însumă în Orient cuvîntul bacșiș.

(Va urma.)

Economie.

Expoziția de vite în Sibiu.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu” în ședința sa ultimă a luat între altele următoarele hotărîri: *Expoziția de vite de prăsilă anuală*, împreună cu distribuie de premii în bani, care este a 10-a, ce reuniunea o aranjază, se va ține în Sibiu în una din zilele din urmă ale lunii Octombrie n. a. c. Vor fi admise vitele (bovine și oi) locuitorilor din comunele Sibiu. Turnișor, Cristian, Rășinari, Poplaca, Bungard, Șura-mare, Slimnic, Mohu, Gușterița, Gurariului, Orlat, Sadu, Șura-mică și Veștem.

Expoziția de pome în Sibiu.

Tot în Sibiu se va aranja cam pe la mijlocul lunii Octombrie n. a. c. o *expoziție de pome*, struguri și derivate lor. Această expoziție este a 3-a, ce reuniunea o aranjază (prima a fost în Săliște, a 2-a în Sebeșul-săseș). Ca esponenți pot lua parte, a fară de membrii reuniunii, locuitorii din întreg comitatul Sibiu. Pot fi esuse: mere, pere, gutui, prune, perseci, nucii, alune, castane, migdale, corno, struguri; derivate din pome și struguri (must, vin, rachiu, oțet, olei, pome uscate, lietar, compot, dulcătă ș. c. l.), apoi unelte, întocmiri, modele etc. din raionul pomăritului. Între esponenți se vor distribui premii în bani și diplome de recunoștință.

Bibliografie.

A apărut:

Henry Bolo: *Tragedia Calvarului* tradusă de membrii societății de lectură „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaș. Edit. societății, pag. 287, preț 2 corone. Harnicii noștri teologi ăr au înmulțit literatura românească cu o broșură foarte prețioasă. „Tragedia calvarului” e o carte, ce te emoționează până la lacrimi prin descrierea celui mai celebru capitol din viața lui Isus. Ea începe cu cina cea de taină și înșiră pe rînd toate sbuciumările de cari a fost cuprins Dumnezeu-Omul până ce s'a sevărsit mărtașă scenă finală din opera răscumpărării. Cartea acăsta, pentru care trebuie să fim foarte recunoscători clericilor blășeni, n'are de cît patru părți: Preludiul. Agonia. Crisa și Mărtașă. E o adevărată tragedie, dar o tragedie sfîntă, în care rolul principal îl jocă Dumnezeu. Ca și în o măiestră operă de artă autorul lasă să urmeze una după cealaltă scenele cele mai emoționătoare, cari te fac să tremuri de nerăbdare pentru apropiatul sfârșit. Și de ai ave în peptu-ți inimă păgână, încă va trebui să te înduioșezi cînd cetesci, „durerile cele mai crîncene” pe cari le-a suferit eroul acestei tragedii sfînte.

Traducerea nu e mai pe jos de cuprins. Limba e foarte frumoasă: e cea din sfîntele cărți. Citînd a dese din biblia lui Clain, traducătorii au împrumutat stilul vechilor scripturi.

De partea tehnică nu avem de zis de cît ăr cuvinte de laudă. Esecutarea tipografică și broșarea în stil franțozesc sa-

tisfac celor mai esagerate pretensiuni și fac multă laudă „Tipografiel” din Sibiu.

Terminînd ne ținem de cea mai plăcută datorință a recomanda cartea acăsta tuturor acelor, ce doresc o lectură bună și frumoasă, un grai carat românesc.

A.

Vas. Goldiș: *Geografia*, pentru școlile populare, partea I. preț 35 cr., editura librăriei Ciureu Brașov, cu mai multe harte și ilustrații.

Tot acolo a apărut și *Constituția Patriei*, acum deja în ediț. II. cu preț de 20 cr., carea a fost aprobată de În. Ministeriul de culte ca manual ce se pôte folosi în școlile populare.

„Revista ilustrată” anul II, broș. 9. sub redacția lui Ioan Baciș, cu un cuprins variat, interesant și provădit cu multe ilustrații frumoșe. Se pôte procura la redacție în Șoimuș (Nagy Sajó) abonîndu-se cu 6 fl. anual.

„Amicul progresului român” Nro 9. cu următorul cuprins: Domnul Tache Ionescu și activitatea sa. — Focul. — Cărăbușul. — Aptitudinile profesionale cerute de la un buo agricultor. — Cînd se strică laptele vacilor? Pentru a se obține cel mai mult lapte posibil. — Biblica. — Benincasaua. — Conservarea cîrnurilor prin Formol. — Mijloc de a recunoșce mierea falsificată. — Îngrijirea vaselor de vin. — Raporturile dintre Agricultură și Industrie. — Un noș léc contra febrei aftoșe. — Răsboiul „Romania”. — Igiena Populara. — Consilii practice. — Neurastenia. — Varietăți Științifice. — Bibliografie. — Pagini alese: Subt Nuc. Nuvelă. — Unde au ajuns. Nuvelă. — Memoriile unui mort viu. Nuvelă. — Paricidul, (Roman criminal).

A apărut și se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Sfînta și Dumnezeasca EVANGELIE

a Domnului și Dumnezeului nostru Isus Christos

revădită după originalul grecesc și acum întăia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfîntitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfînta Unire 200.

Evangelia e tipărită în format folio, pe hîrtie de pergament albă și consistentă, cu litere mari nouă, cu cadru dublu: negru și roșu, și cu titlii și litere inițiale ăr-și roși, e de o esecutare tipografică escelentă. Se estinde pe 40 côle 323 pagini.

Pagina titulară are un cadru artistic, în celea patru colțuri cu simbolele evangeliștilor: ânger, vultur, leu și boi. De asupra, în mijloc e chipul Mîntuitorului ca învățător, avînd în mîna cartea, ăr de desupt e pecetea metropoliei.

La începutul fie cărei Evangelii, stă chipul Evangelistului pe hîrtie grôsă satinată, viața lui și indicele după capete, arătîndu-se fie care cap cînd se cetesc, în ce zi și la ce pagină?

Sfârșindu-se evangeliile de peste an, urmăză evangeliile de dimineță ale învierii, a sêrbătorilor nemîșcătoare de peste an, ale sfîntilor, la ocașuni diferite, la sf. Ungere, sf. Botez și sfîntirea apei.

Urmăză apoi un tipic amănunțit despre aceea, cînd se începe și cînd se gată fie care Evangelist, evangelia canaanenei, din sêptemăna botezului și apoi schimbarea evangeliilor după ziua în care cad ss. Pascl și a.

Ca limbă, nu lasă nimic de dorit, ținîndu-se cont de progresele și desvoltarea limbii literare româneșci, de vechile texte, și de aceea, ca să fie pe înțelesul poporului.

O recomandăm cu tótă căldură spre a fi cumpărată pentru tôte bisericile Provinției nōștre mitropolitane.

„Istoria dieceșei gr. cat. de Oradea-mare” de Dr Ioan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vîndare la auctorul, Oradea-mare, Nagy-magyar uteza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologi și învățatori sau pedagogi cu 1 fl. 10 cr. ambele părți.

Posta Redacțiunii. „Delavale”. Nu se pôte. E din cale a fară prea personală. — On. Ioan Pop. Binevoii a vê adresa cu rectificarea la ziarul unde așt fost atăcat, noi nu avem loc pentru ast felii de polemii.

Editor și redactor rêspondător:

Dr Vasile Suciș.

(45) 1—3

Concurs.

La școala comunală gr. cat. din *Iancabid* (p. u. Nagy-Beeskerek, Torontál m.), devenind prin abdicere postul de învățător în vacanță, pentru complinirea aceștii stațiuni, prin acăsta se escrie concurs public, cu termin până la 20 Octombrie a. c. st. n.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

1. Salar anual în rate lunare anticipative: 400 fl.
2. Pentru lemne focali: 20 fl.
3. Paușal scripturistic: 5 fl.
4. 4 stînjini de paie în natură cîrate a casă.
5. Stolele îndatinate de la nuuți și înmormintări.

6. Locuință în natură, 2 chilii, cuină, cămară, grajdii și ¼ juger grădină.

Cu acest post sînt împreunate și următoarele datorințe și a nume:

- a) instruarea elevilor din școala de tôte zilele și de repetiție. Limba de propunere e limba magiară și română în proporțiune egală;
- b) în Dumineci și sêrbători a ține strana dréptă;
- c) a fară de ôrele de prelegeri a lua parte la înmormintări;
- d) a instrua elevii în cîntările bisericesci și profane.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé a-și instrui recursile lor, scrise cu mîna proprie în limba magiară și provădute cu timbru de 50 cr., cu următoarele documinte:

1. Estras de botez;
2. Absolutoriu preparandial și Testimoniu de cualificațiune;
3. Atestat comunal despre purtarea-i morală și conduita-i politică;
4. Atestat despre servițiu prestat până acum.

Recursile vor fi de a se înainta până la termenul indicat subsemnatului.

Petru Pop,
preot gr. cat. și președ.
șcaun. scol. comun.